

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av den avräkningsgrund som avses i självstyrelselagen för Åland

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av den avräkningsgrund som avses i självstyrelselagen för Åland (RP 19/2020 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för betänkande och till finansutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- finansutskottet FiUU 3/2020 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Petri Syrjänen, finansministeriet
- konsultativ tjänsteman Filip Kjellberg, finansministeriet
- lantråd Veronica Thörnroos, Ålands landskapsregering
- förvaltningschef John Eriksson, Ålands landskapsregering
- finanschef Conny Nyholm, Ålands landskapsregering.

Skriftligt utlåtande har lämnats av

- justitieministeriet
- professor Olli Mäenpää
- professor Janne Salminen
- professor Markku Suksi.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att avräkningsgrunden enligt självstyrelselagen för Åland höjs till 0,47 procent.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2021, samtidigt med en lag om ändring av självstyrelselagen för Åland.

Betänkande GrUB 25/2020 rd

I motiveringen till lagstiftningsordningen granskas förslaget med avseende på Ålands självstyrelse, förfarandet för ändring av självstyrelselagen och det särskilda lagstiftningsförfarandet för avräkningsgrunden. Lagförslaget kan enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen föreslår att avräkningsgrunden enligt självstyrelselagen för Åland höjs till 0,47 procent. Propositionen hänför sig till en ändring av bestämmelserna om landskapet Ålands ekonomi som träder i kraft den 1 januari 2021. När riksdagen godkände ändringen förutsatte den att regeringen utan dröjsmål lämnar en proposition om ändring av avräkningsgrunden enligt 47 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland till 0,47 procent från och med den 1 januari 2021 (RSk 26/2019 rd, GrUB 5/2019 rd).

Angående lagstiftningsordningen för självstyrelselagen för Åland gäller enligt 75 § i grundlagen det som särskilt bestäms i självstyrelselagen. I 69 § i självstyrelselagen står det att självstyrelselagen inte kan ändras eller upphävas annat än genom överensstämmande beslut av riksdagen och lagtinget och att avvikelser från den heller inte kan göras på något annat sätt. I riksdagen ska besluten fattas i den ordning som gäller vid ändring eller upphävande av grundlag och i lagtinget med en majoritet om minst två tredjedelar av de avgivna rösterna. Bestämmelser om ändringar i avräkningsgrunden ska däremot enligt 47 § 5 mom. i självstyrelselagen utfärdas i rikslag med lagtingets bifall.

Enligt ikraftträdandebestämmelsen i lagen om ändring av självstyrelselagen ska avräkningsgrunden enligt 47 § 1 mom. ändras, om grunderna för statsbokslutet genomgår ändringar enligt de bestämmelser i 47 § 2–4 mom. som gällde vid denna lags ikraftträdande eller om det annars finns vägande skäl för ändring innan lagen har trätt i kraft. På ändring av avräkningsgrunden tillämpas då de bestämmelser i 47 § 5 mom. som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

Vid behandlingen av ändringen i självstyrelselagen lyfte grundlagsutskottet fram att de ekonomiska konsekvenserna av reformen i propositionen (RP 320/2018 rd) bedömdes med avseende på den då aktuella landskaps- och vårdreformen och att läget för bedömningen hade förändrats efter att lagförslagen om reformen hade förfallit (GrUB 5/2019 rd). Ett sådant vägande skäl för att ändra avräkningsgrunden som avses i ikraftträdandebestämmelsen i ändringen av självstyrelselagen är till exempel att den betydande ökning av statens skatteinkomster som inverkar på avräkningsbeloppet inte har skett eftersom de ovannämnda lagförslagen har förfallit, menar utskottet. Den aktuella lagen kan alltså med stöd av ikraftträdandebestämmelsen i ändringen av självstyrelselagen stiftas i enlighet med 47 § 5 mom. i självstyrelselagen.

I sitt utlåtande anser finansutskottet att förslaget till ändring av avräkningsgrunden är motiverat och att en höjning av avräkningsgrunden är nödvändig. Samtidigt påpekar finansutskottet att kalkylerna uttryckt i euro för överföringarna till Åland, efter att propositionen lämnades, har förändrats främst eftersom statens inkomstposter har sjunkit till följd av coronapandemin (FiUU 3/2020 rd, s. 2). Efter finansutskottets utlåtande har de kalkylerade beloppen förändrats ytterligare, enligt uppgifter till grundlagsutskottet.

Betänkande GrUB 25/2020 rd

Den 1 juni 2020 gav lagtinget sitt bifall till lagförslaget om ändring av avräkningsgrunden.

Grundlagsutskottet anser att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 19/2020 rd utan ändringar.

Helsingfors 5.11.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Antti Häkkänen saml
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Maria Guzenina sd
medlem Petri Honkonen cent
medlem Olli Immonen saf
medlem Hilikka Kemppi cent
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Mats Löfström sv
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Wille Rydman saml
medlem Heikki Vestman saml
medlem Tuula Väätäinen sd
ersättare Johannes Koskinen sd.

Sekreterare var

utskottsrad Liisa Vanhala.

Betänkande GrUB 25/2020 rd Reservation

Reservation

Motivering

I mars i fjol avslutades beredningen av en landskaps- och vårdreform och nu är en ny reform på gång. Propositionen om reformenska enligt planerna lämnas till riksdagen i december i år.

Enligt 47 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) är avräkningsgrunden 0,45 procent. I den här propositionen till riksdagen med förslag till lag om ändring av den avräkningsgrund som avses i självstyrelselagen för Åland föreslås det att avräkningsgrunden höjs till 0,47 procent.

Enligt motiveringen till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av självstyrelselagen för Åland är målet att den finansiella reformen i landskaps- och vårdreformen ska ha så neutral effekt som möjligt på Ålands ekonomi och att en för statsbudgeten kostnadsneutral övergång från det nuvarande avräkningssystemet till ett avräkningssystem med skatteavräkning hade inneburit att avräkningsgrunden hade varit 0,42 procent (RP 320/2018 rd, s. 8, 11). Trots det stannade regeringen för att föreslå en avräkningsgrund på 0,45 procent.

I den nu aktuella propositionen föreslås avräkningsgrunden bli höjd till 0,47 procent. Det handlar här om att man valt att gå med på en så kallad överkompensation för att landskaps- och vårdreformen ska avancera.

Viljan att gå vidare med landskaps- och vårdreformen framgår av statsrådets gemensamma kläm i protokollet från statsrådets allmänna sammanträde den 6 februari 2019. Där står det att propositionen med förslag till ändring av självstyrelselagen för Åland bygger på beredningen av en total översyn av självstyrelselagen, men också på ett rättsligt och samhällsligt behov att lösa de finansiella frågor som gäller Åland i vård- och landskapsreformen, även om en sådan lösning inte skulle vara godtagbar om den var separat. Genomförandet av vård- och landskapsreformen skapar alltså ett rättsligt och samhällsligt behov av den föreliggande propositionen.

Den ursprungliga tanken att kompensera landskapet Åland för det inkomstbortfall som skulle ha blivit följden av landskaps- och vårdreformen har således omformulerats. Den föreslagna avräkningsgrunden på 0,47 procent leder till att Åland överkompenseras.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget med ändringar. (*Reservationens ändringsförslag*)

Betänkande GrUB 25/2020 rd
Reservation

Reservationens ändringsförslag

Lag

om ändring av den avräkningsgrund som avses i självstyrelselagen för Åland

I enlighet med riksdagens beslut, tillkommet på det sätt som anges i 47 § 5 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) och med bifall av Ålands lagting, föreskrivs:

1 §

Med avvikelse från 47 § 1 mom. i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) är avräkningsgrunden **0,42** procent.

Ikraftträdandebestämmelsen

(Som i GrUB)

Helsingfors 5.11.2020

Olli Immonen saf
Jukka Mäkynen saf